

Saaremaa Gümnaasiumi väärtused kajastuvad nii sõnades kui ka tegudes

Tunnustusprogrammi “Hea kool kui väärtuspõhine kool” peamised eesmärgid on: arendada koolide väärtusarenduslikku pädevust ja tõenduspõhise eneseanalüüsi võimekust ja toetada koole teadlike valikute tegemisel ja arendustegevuste planeerimisel. Järgneva analüüsi käigus püüab Saaremaa Gümnaasiumi Hea Kooli meeskond avada näiteid, kuidas väärtused on sõnastatud eesmärkidega realses vastavuses.

Kooli väärtuste kujunemise teekond

- **Kooli kujunemise lugu. Pange palun lühidalt kirja, läbi milliste rõõmude ja takistuste olete tänasesse päeva jõudnud.**

Meie kooli kujunemise lugu on nähtav [siin](#). Tegemist hea kronoloogilise ja loogilise ülevaatega meie senistest tegevustest.

Ja meie kool ei tekkinud tühjale kohale, kooliga seotud ajalooline taust on leitav [siit](#).

- **Kuidas toimus kooli põhiväärtuste väljaselgitamine ja sõnastamine? Kes ja kuidas olid protsessi kaasatud?**

Meie kooli põhiväärtuste ja õpikäsituse kohta on võimalik lugeda [siit](#).

Põhiväärtuste sõnastamisega tegelesid Hea Kooli meeskonna esimesed liikmed ja kooli juhtkonna liikmed, väärtuste laiendamise ja mõtestamise protsessi on olnud kaasatud kogu õpetajaskond. Põhiväärtuste kujundamisel olid aluseks nii riiklikud kui ka kogukondlikud suundumused hariduse valdkonnas, väärtuste arendamise seisukohalt oli oluline Saaremaa valla hariduse arengukava, tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem OSKA.

2021. aasta kevadel toimusid õpetajatele veebikohtumised, kus iga kohtumisel osalenud õpetaja sai esimest korda mõelda ja kaasa rääkida kooli väärtuste kujunemise teemadel. Selleks ajaks olid väärtused küll kooli meeskonna esimeste liikmete poolt algsel kujul sõnastatud, kuid õpetajate poolt tuli väärtustele laiendatud tähendusi, mis said kantud ka kooli väärtuste majakale. Kooli väärtuste majakas on nähtav [siin](#).

Õpetajate veebikohtumise tulemusi tutvustas Hea Kooli meeskond meie kooli kollektiivile juuni alguses toimunud koostööpäeval, kus muuhulgas tegeleti väärtustega maailmakohviku meetodil laudkondades. Kuna kooli väärtuste ühtne arusaam on meie kooli kollektiivi loomise juures olnud algusest peale väga oluline, siis keskendusime augusti alguse esimestel nädalatel kollektiiviloomele läbi ühiste väärtuste. Järgnevalt on esitatud ühe laudkonna teema, milles analüüsiti seda, kuidas väärtustega tegeleda meeskonnas nii, et see oleks ühtselt arusaadav, jagatud ja

kommunikeeritud.

Väärtused, väärtusarendus ja meeskondliku tegevuse mõtestatus on oluline ka koosdisaini kontekstis, nimelt on meie koostöökultuuri kujundamisel oluline lähtepunkt liikuda eesmärgi suunas alati nii, et ka esmatasand ehk oma tegevuse eesmärgistamine ja mõtestamine oleks süsteemne. Me ei saa saavutada laiapinnalist väärtuste levitamise ja arendamise tasandit, kui me ei tegele iseendaga ja oma professionaalse arenguga. Õpetaja arengut silmas pidades on oluline aru saada, et õpetaja peab tegelema oma professionaalse arengu kaardistamisega, nt on sellega seotud õpetajakutse taotlemine. Hea Kooli meeskonna liikmed on oma südameasjaks võtnud ka õpetajakutse taotlemise, et hiljem kutse taotlemise protsessi läbinuna juba paremini kolleege selles vallas ka toetada ja innustada.

Portfoolio koostamine ja propageerimine aitab arendada koolide väärtusarenduslikku pädevust ning tõenduspõhise eneseanalüüsi võimekust ja toetada koole teadlike valikute tegemisel ja arendustegevuste planeerimisel. Tegemist on ka õpetajate koostöisuse arendamise soodustamisega läbi ühtsete väärtuste ja koostöökultuuri. Õpetaja professionaalset arengut tõendav portfoolio on ka hea tugi arenguestluste läbiviimisel.

Järgnevalt toome välja kooli põhiväärtuste laiendatud tähenduse.

Inimlikkus - Kohtleme kõiki inimesi oma koolis eelarvamusteta, peame lugu kriitilisest mõtlemisest ja lahendustele orienteeritusest ja argumenteerivast haridusest. Teeme kõik endast oleneva, et inimestel oleks koolis turvaline olla. Toetame õpilast, et temast saaks ennastjuhtiv, hooliv, loov ja ettevõtlik noor.

Uudishimu - Toetame õpilaste üldpädevuste arengut ning märkame õpiedu. Peame lugu uue tehnoloogia tundma õppimisest ja kriitilisest mõtlemisest. Valikutel põhinev õppekava annab võimaluse arenguks, valmisoleku teadlikeks karjäärivalikuteks ja elukestvaks õppeks võimestamise kaudu. Võimestamine on sotsiaalne protsess, mille käigus õpilast toetatakse, julgustatakse käitumist ja suhtumist arendama.

Koosloome - Peame oluliseks kogukonna väärtustamist, mentorlust ja ettevõtlikkust. Kujundame kooli arengut toetavaid, kaasavaid ja ühisloomet soodustavaid koostöövorme. Algatame ja hoiame koostööd partnerorganisatsioonide ning haridusasutusega, et tagada mitmekülgsed ja lõimitud õpivõimalused.

1. detsembril 2020 algas õpetajate kandideerimine Saaremaa Gümnaasiumisse. Sel päeval tähistame ka kooli sünnipäeva. Õpetajate valikul lähtusime kooli missioonist „**Võimalusterohke tuleviku vundamendiks on inimlikkus, uudishimu ja koosloome**“. Väärtuspõhise kooliarenduse seisukohalt on oluline juba meeskonna kokku panemisel silmas pidada ühtseid põhimõtteid. Peame oluliseks, et meie inimesed oleksid hoitud, toetatud ja tunnustatud.

HOITUD, TOETATUD JA TUNNUSTATUD ÕPETAJA = HOITUD, TOETATUD JA TUNNUSTATUD ÕPILANE = HOITUD, TOETATUD JA TUNNUSTATUD KOOL = ÕPILASTE HEAD TULEMUSED = KOOLI HEAD TULEMUSED

Hoitud, toetatud ja tunnustatud õpetaja väärtustamine on tihedalt seotud Hea Kooli programmis osalemisega. Nimelt oleme mõtestamisprotsessi käigus jõudnud arusaamale, kuidas võiks luua kooli, kus kõik tahavad käia, olla ja õppida ning sellise tegevuse käigus toimuks ka mitmekülgne areng. Ühtne väärtusruum loob ideaalse koolikeskkonna.

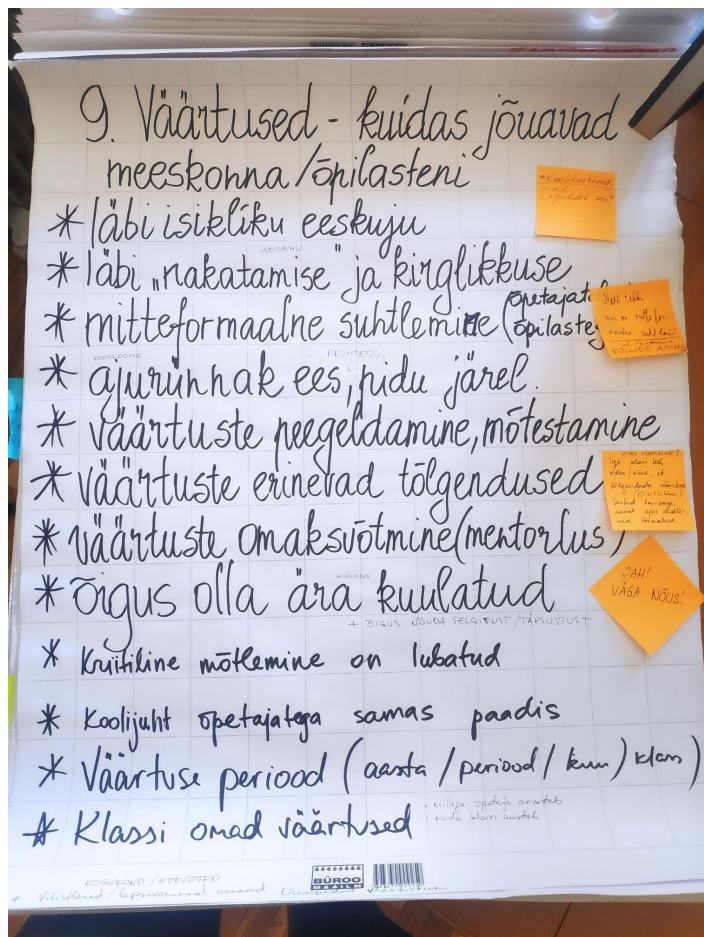

Foto: Meeskonnakoolitusel sündinud väärtustega seotud olulised märksõnad

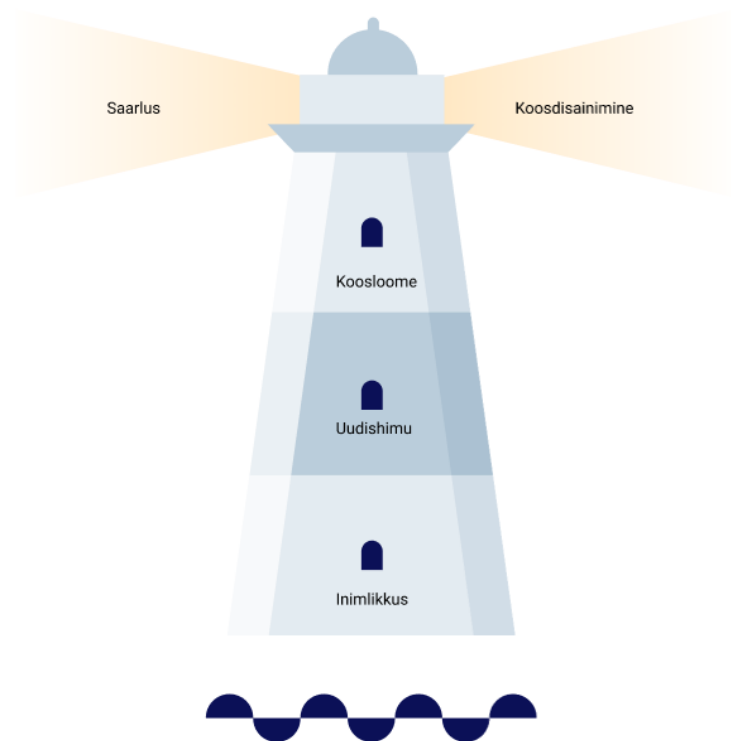

Foto: Kooli väärtuste majakas enne õpetajate poolsete laienduste märkimist.

Oleme teekonnal, mille käigus küsime endilt, kuidas luua väärtuspõhist kooli. Kaardistame, kuidas väärtused on suunanud meie valikuid ning mõtestame, millist rolli hakkavad nad mängima kooli igapäevatoos. Väärtused on seotud meie koolis kindlalt mentorluse ja õpikogukondade

temaatikaga.

Mentorlus

Saaremaa Gümnaasium on omandanud baastadmisi selleks, et juba septembrist alustada aineõpetajatest mentoritena väiksemate gruppide ees (15–18 õpilast).

Viimsi Gümnaasiumi koolijuht Karmen Paul ja Moreno Keskuse haridussuuna juht Tuuli Vellama töid hulga praktilisi näiteid selle kohta, millisel viisil toimetada uues rollis ning kuidas erineb mentorlus klassikalisest klassijuhataja tööst (Saaremaa Gümnaasium Facebookis). Koolis töötab mentorsüsteem nii õpilaste toetamise kui ka õpetajate toetamise eesmärgil. Meie kooli fookuses on õpilane, kes on ennast juhtiv ja iseseisev ühiskonna liige, kes oskab enda vajadusi ja eesmärke määratleda, valida kaalutletud viise nende elluviimiseks ning vastutada oma valikute eest. Üheks igapäevaeluga seotud näiteks võiks tuua siinkohal puudumistega seotud sisepoliitika: õpilased ei pea oma puudumist põhjendama, aga võtavad vastutuse selle eest, et nende õppeedukus ei sõltu puudumiste arvust. Sellisele otsusele jõudis kooli meeskond hääletades, olles läbi kaalunud positiivsed ja negatiivsed argumendid.

Tagamaks personaalsem lähenemine ja tugi, on klasside asemel lennupõhised mentorgruppid (keskmiselt 12–18 õpilast grupis) ning kõik pedagoogilise personali liikmed saavad olla nende gruppide mentorid. Mõeldes õpetajate mentorlusest, peame oluliseks veel avatud klassiruumi, tunnivaatluseid ja tagasisidestamist, edasiside vestluseid, kootsimist, tunnustavat juhtimist, õpetaja töö ja arengu jälgimist portfoolio põhimõttel. Meister- või vanemõpetaja kutse taotlemisele suunamine, kompetentside kaardistamise, jälgimise ja enesearengu eesmärgil.

Koosdisainimine ja professionaalsed õpikogukonnad

Haridusdisaini Keskuses, Merike Rehepapp ja Helen Arov avasid meie meeskonnale koosdisainimise maailma ja selgitasid, kuidas visualiseerida ja planeerida õppeprotsessi. Õpetajad said teada, kuidas kasutada õppetöö planeerimise ja visualiseerimise eesmärgil õpikaari ja mõjutasandi mudelit. Õpikaared võtavad arvesse nii protsessi kestust, lõimingut/aineteülesust kui ka suuremat mõju. Koosdisainimisest saab alguse ka üks kooli õpikogukond, mida veab Ivo Visak. Koosdisainijate esimene kohtumine edasiste plaanide seadmiseks toimus 15. septembril. Koodisainimise õpikogukonna üks eesmärk on hoogustada lõimingut ja teine visualiseerida kooli õppekava kasutades. Väga uhke oleks olla

esimene kool, kelle õppekava on visualiseeritud õpikaartena nii, et seda saaks kuvada kooli ruumidesse. Kooli õppekava muutub nii ka tihedamaks õppeprotsessi osaks. Meie ootus on see, et õppekava ei oleks lihtsalt dokument kuskil sahtlis või kodulehel, mida keegi ei loe.

Esimene samm dokumentatsiooni ühtse mõistmise ja analüüsi osas on juba tehtud. Augustis lugesid, analüüsisid ja töötasid kooli suuri dokumente läbi kõik õpetajad. Tehti nii ettepanekuid muudatuste osas, vaieldi erimeelsuste üle ja teostati ka lihtsalt selguse kontrolli, et tekst oleks üheselt mõistev ([Saaremaa Gümnaasium Facebookis](#)).

Väitlus

Eesti Väitlusseltsi juht Kristin Parts koolitab meie õpetajatajaid teemal “Argumenteerimine ja väitlus ainetunnis”.

Oleme otsimas vastust küsimustele, kuidas argument toimib mõtlevale inimesele ja millised on head veenmistegurid? Väitlus on samuti Saaremaa Gümnaasiumi koolikultuuri oluline osa. Väitlust mitte ainult ei õpetata kooli kohustusliku ainenä, vaid selles on võimalik end ka ringilises tegevuses kasutada. Väitlus erinevates ainetundides on hea viis suulise ja kirjaliku eneseväljenduse arendamiseks, seeläbi saab õppijast ka parem suhtleja.

Koosdisainimine - üks õpikogukondadest. Nimetatud töörühma ülesanne on esimese õppeaasta lõpuks jõuda kooli õppekava visualiseeritud ja lõimitud versioonini.

Kogukonnapraktika on Saaremaa Gümnaasiumis olulisel kohal, kuna toetab kogemusõpet, kohaliku eluga kontakti saamist. Tegemist on lühipraktikaga, kus õpilane saab praktilise õppekogemuse, kool saab sisukama ja sisulisema õppekava ja vabaühendus saab tuttavaks kohalike noorte ja tulevaste tegijatega.

Saarlus - kooli eripäraks on kohaliku kultuuripärandi väärtustamine saarluse õppes, me lähtume oma tegevuses vajadusest arendada ja kanda edasi kooli asukohaga seotud ning kooli pidaja seotud eesmärgid ja põhimõtteid. Peame lugu saarlusest, õppes väärtustame Saare maakonnaga seotud koha- ja isikulugusid ning kohalikku kultuuripärandit, tugevdamiseks saarlase identiteeti. Samuti käsitletakse kõigis suunamoodulites saarlust erinevas mahus ning erinevate nurkade alt.

Õpetajate õpikogukonnad on iganädalased regulaarsed kokusaamised, kus erineva koosseisuga huvigrupid arutavad, õpivad ja loovad sisu endale olulistest teemades. Samuti saavad kõik õpetajad ja juhtkond kokku kord kuus õpikogukonnas, kus toimuvad erisisulised koolitused, nt Teamsi või MIRO koosloome keskkonna tutvustus ja praktika. Üheks vahvaks koosloome ürituseks sai 12. septembril 2021 Saaremaa Toidufestival raames toimunud “Õunakohvikutepäeva” Saaremaa Gümnaasiumi kohvik “Elu Ätsed”, kus kooli töötajad pakkusid enda tehtud soolaseid ja magusaid suupisteid.

Väärtuste analüüs õpilastega mentortundides- mentortunnis tegeletakse sellega, et selgitada oma õpikeskkonna parendamise ja hoidmise võimalusi, suunates neid tegema õigeid otsuseid. Mentortund on G1 gruppidele ka suuresti enda eesmärkide ja õpitulemuste analüüsimiseks ja arutamiseks.

Väärtuste analüüs perekonnaõpetuse osana

Etiketõpetus toetab väärtuste ellu rakendumist

- **Kas ja kuidas toetusite sõnastatud põhiväärtustele meeskonna valikul?**

Õpetajate valikul on n-õ pehmed väärtused väga olulisel kohal. Õpetajate sotsiaalsed kompetentsid ja väärtuste mõtestamise maailm on sama tähtis kui akadeemiline võimekus, ainealased teadmised.

- **Kas ja kuidas olete planeerinud kooli põhiväärtustele toetudes suuremate kontseptsioonide väljatöötamise? (õppekava, hindamine, tagasi- ja edasisidestamine, tunnustamine jne)**

Põhiväärtused on seotud kõigega. Kooli väärtused on arvesse võetud nii õppekava kui ka kooli hindamise põhimõtete koostamisel. Saaremaa Gümnaasiumi põhimäärus § 16. Töötajate õigused ja kohustused punkt (3) sätestab, et “*töötajad on kohustatud lähtuma oma ülesannete täitmisel, omavahelises suhtluses ja suhtluses õpilaste ning nende vanematega kooli arengukavas ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 15 lõike 2 alusel kehtestatud „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas” sätestatud sihiseadest ning alusväärtustest.*” Lisaks on Saaremaa Gümnaasiumi väärtused lahti seletatud kooli õppekava üldosas.

Soovime oma kooli töötajaskonnas kujundada tunde, et nad on hoitud, toetatud ja tunnustatud. Selleks planeerime ellu viia järgmised head tavad:

- Palgaerisus õpetajatel, kes omandavad kutsekvalifikatsiooni, nende avalik tunnustamine kodulehel. Läbi selle aitame kaasa õpetajakutse populariseerimisele ning loome keskkonna, kus õpetaja on motiveeritud oma tööd analüüsima ning eneserefleksiooni teostama.
- Igal aastal esitab Hea kooli meeskond õpetajaid “Eestimaa tänab ja tunnustab” konkursile. Kuna oleme Saaremaal üks kahest gümnaasiumist, siis on meie kohustus ja privileeg kolleegi märgata ning neid esile tõsta.

- Soovime kolleege märgata nende igapäevatoos, mistõttu peame oluliseks tunnustamist ka väiksemate tegemiste eest sotsiaalmeedias.

Hea kooli meeskonna eestvedamisel käivitatakse Saaremaa Gümnaasiumis mitmetasandiline tunnustamine. Sarnaselt tunnustusürituse “Eestimaa õpib ja tänab” toimub meie koolis “Saaremaa Gümnaasium õpib ja tänab” tänuüritus kevadel, kuhu õpetajaskond saab esitada igasse kategooriasse oma kandidaate. Lisaks esitab Hea kooli meeskond kahetasandilisel üle-eestilisele tänuüritusele igasse kategooriasse kandidaadid, gümnaasiumiõpetaja nominatsioonile vähemalt kolm kandidaati.

Kooli sünnipäeval toimub igal aastal õpetajate tänuüritus, mis on fookusega “hoidmisele ja toetamisele”. Hea Kooli meeskonna algatatud ja Saaremaa valla haridus- ja noorsootöö osakonna poolt läbi viidud õpetajate tunnustusüritus, kus õhtu lõpetab ühine teatrietendus. Saaremaa valla õpetajad käisid vaatamas Kuressaare Linnateatri etendust “Issid”.

Hea kooli meeskonna algatusel valitakse Saaremaa valla haridus- ja noorsootöö osakonna poolt iga kuu haridusvaldkonna tegija, mille kandidaadid esitatakse linna koolide poolt ning avaldatakse Saaremaa Teatajas.

- **Toetudes hea kooli mudelile - tooge välja, millised on kooli tugevused ja arendamist vajavad aspektid? Valige igast valdkonnast 1-2 aspekti. Selgitage lühidalt, kuidas te seda teate? (Ülesanne 1)**

Saaremaa Gümnaasiumi eripäraks on disainmõttemiisi kasutamine koolikultuuri loomuliku osana ning argumenteerimisoskuse arendamine väitlemise kaudu. Disainmõtlemise lähenemine keskendub õpistrateegiatega, koostöö ja avaliku esinemise arendamisele. Oleme loonud võimaluse õpetajatel alustada tööd erinevates, koostöös välja toodud õpikogukondades. Ühiste huvidega kolleegid saavad arendada neile meelepärast valdkonda koolielus nagu näiteks it-lahendused, kooli oma nägu, tervis ja liikumine, aga ka Hea Kool. Õpetajate ühe õpikogukonnana alustab tegevust Koosdisainimise töörühm. Nimetatud töörühma ülesanne on esimese õppeaasta lõpuks jõuda kooli õppekava visualiseeritud ja lõimitud versioonini.

Kooli eesmärk on anda õpilastele kaasa teadmised, väärtushoiakud ja oskused, mis annavad võimaluse jätkata õpinguid kõrgkoolis või kutseõppeasutuses. Kool lähtub oma tegevuses vajadusest arendada ja kanda edasi kooli asukohaga seotud ning kooli pidaja seatud eesmärke ja põhimõtteid. Kohaidentiteet on midagi, mis on meie kooliga kaasas käinud juba päris algusest peale. Saarelisus annab juurde salapära, kuid on seotud ka väga tugevalt Eesti regionaalpoliitikast tulenevate kitsaskohtadega, kus perifeeriasse jäävad alad aja jooksul suurlinnadesse oma elanikkonda kaotavad. Seetõttu on väga oluline õpilastele teadvustada nende kohalikku, saarelist kultuuri, ajalugu ning ka tänapäevaseid karjäärivõimalusi. Vastloodud koolis asus tööle kogukonnajuht, kelle ülesanne on õpilaste kogukonnapraktika korraldus, koostöövõimaluste arendamine kohalike ettevõtetega ning kooli kollektiivi ühisürituste korraldamine. Saarlus on kooli õppekavasse sisse kirjutatud nii eraldiseisva

ainena, kus tutvutakse minevikuga läbi erinevate paikade ja isikute, aga tegeletakse ka tänapäeva Saaremaa kimbutavate murekohtadega. Oluline on kujundada noor, kes laia maailma õppima ja tööd tegema minnes tunneks juuri oma kodukohas.

Koolikeskkond

Kuna Saaremaa Gümnaasiumi näol on tegemist alles valmiva kooliga nii füüsiliselt kui ka sisult, siis meie kooli tugevaks küljeks olekski arendamist vajavate poolte kujundamine koostöös kõigi asjaosalistega. Õpetajate õpikogukonnad on heaks näiteks arendamist vajavate poolte välja kujundamisel. Selleks korraldasime augusti koolituspäevadel mõttetalgud, kus iga väiksem grupp sai välja tuua võimalikult palju õpikogukondade ideid. Nendest gruppides välja toodud väikestest punktidest kujunesid suuremad õpikogukonnad, mis alustavad iganädalasi koostöiseid planeerimisi lahenduste leidmiseks ning kooli kujundamiseks. Õpikogukondade meeskondade kujunemisel lähtutakse vabatahtlikkusest, st iga õpetaja saab valida endale meelepärase valdkonna, kus panustada. Sel õppeaastal alustab kokku 8 õpikogukonda:

- IT-gurud
- Hea kool
- Koosdisainimine
- Tervis ja liikumine
- Rahvusvahelised projektid
- Kooli oma nägu
- Alustavate õpetajate tugigrupp
- Õpilastele suunatud mentorlus

Lisaks õpikogukondadele on heaks näiteks kooli dokumentatsiooni ühised arutelud, millele oli augustikuisel tööplaanis pühendatud piisavalt aega, et igaüks saaks anda oma tagasiside ja kommentaarid. Selle tulemusena saame kindlasti väita, et iga Saaremaa Gümnaasiumi õpetaja on väga põhjalikult tutvunud kooli dokumentidega ning tema arvamust on nende loomisel arvesse võetud.

Saaremaa Gümnaasiumi õppekava üheks oluliseks märksõnaks on disainmõtlemine, kus kuulatakse ja arutatakse läbi ettepanekud parima kooli kujunemiseks, nt millised punktid peavad olema täidetud, et kõik tunneks end nii füüsiliselt kui ka vaimselt turvaliselt ja milliste erivajadustega, ajutiste õpiraskustega tuleks õpilaste puhul arvestada.

Meie koolijuhi meelest on tema roll pakkuda õpetajatele ja õpilastele parimat töökeskkonda, mis on hariv, kaasaegne ja mis kõige olulisem – mõnus õpetajale, sest siis on ka õpilastel hea olla. Ivo Visak on välja toonud järgmist: “Kasutajakeskne mõtlemisviis on läbiv mõtlemisviis üle

terve organisatsiooni, mis sõnastatakse eesmärkides ja mida mõistavad organisatsiooni kõik töötajad: administraator, õppejuht, õpetaja, koristaja, direktor, õpilane, ka lapsevanem. Eelkõige tähendab see, et õpilased on kaasatud oma õpi- ja töökeskkonna paremaks muutmisse ja et see neid ka päriselt huvitab.” Õpilane hoolib, kui tema arvamust on kuulatud, teda on kaasatud ja ta on saanud olla otsuste juures, mis puudutavad teda ümbritsevat keskkonda. Selleks on igale lennule infovahetunnid, mentortunnis tegeletakse sellega, et selgitada oma õpikeskkonna parendamise ja hoidmise võimalusi, suunates neid tegema õigeid otsuseid. Mentortund on G1 gruppidele ka suuresti enda eesmärkide ja õpitulemuste analüüsimiseks. Mentorid on töölehti ise koostanud ja jaganud kolleegidega.

Samuti alustas koolis tööd õpilasesindus, kuhu kuuluvad liikmed igast mentorgrupist, esindades oma klassi huve, vahendades olulist infot oma klassigruppidele ning keda kaasatakse ka kooli arendustegevusse hoolekogu kaudu. Õpilasesindusest valitakse välja üks õpilane, kes hakkab neid hoolekogus esindama.

Õpilased saavad ise kujundada oma õpisisu, valides eelpool mainitud suunamoodulite seast omale huvipärase ja ka läbides erinevaid valikkursusi. Jällegi oleme siinkohal jätnud õpilasele võimaluse oma otsused ümber vaadata ja suunamoodulit ka vahetada.

Füüsilise õppekeskkonna parendamisesse panustavad nii kooli töötajad kui ka õpilased igapäevaselt, tehes valikuid, mis soodustavad õppimist ja töötamist. Näiteks hoiavad oma ümbruses puhtust, sorteerivad prügi, et keskkonda hoida, tõstavad koolisööklas omale just nii palju toitu, kui nad ära söövad jne. Koolisööklas on võimalik peale ametlikku söögiaega tasuta kõigil koolitoitu süüa, ikka selleks, et vähendada raiskamist ja poest lisatoidu ostmist.

Seda eesmärki püüabki alustav kool saavutada – olla parim kool kõigile.

Juhtimine

Tegeletakse süsteemse väärtusarendusega, hoolitsedes selle eest, et kooli kõik tegevused juhinduksid kokkulepitud väärtustest. Oleme loomas kooli õppekava ja sellest lähtuvalt sõnastanud olulisi alusväärtuseid. Peame oluliseks õppimist toetavat hindamist. Kohtleme kõiki inimesi oma koolis eelarvamusteta, peame lugu kriitilisest mõtlemisest ja lahendustele orienteeritusest, koosloomest ja argumenteerivast haridusest. Teeme kõik endast oleneva, et inimestel oleks koolis turvaline olla. Toetame õpilast, et temast saaks ennastjuhtiv ja endast hooliv loov ja ettevõtlik noor. Kujundame tingimused kõrgetasemelise üldkeskhariduse omandamiseks kaasaegses ja turvalises õppekeskkonnas. Toetame õpilaste üldpädevuste arengut ning märkame õpiedu. Arendame õpilaste individuaalseid võimeid läbi valikutel põhineva õppekava ning kujundame õpilaste valmisolekut teadlikeks karjäärivalikuteks ja elukestvaks õppeks.

Koostöö ja head suhted

Kujundame kooli arengut toetavaid ja kaasavaid koostöövorme ning algatame ja hoiame koostööd partnerorganisatsioonide ning haridusasutusega, et tagada mitmekülgsed õpivõimalused. Eesmärgiks on keskenduda järgmistele teadmistele ja oskustele:

- oskused, mis aitavad õpilastel iseseisvalt toime tulla kiiresti muutuvast maailmas;
- võimaluste tutvustamisele edasisel haridusteel ja selle kujunemise toetamisele;
- aktiivse ühiskonnaliikme kujunemisele, kes tajub vastutust kohalikus kogukonnas;
- iseseisvalt ja koostöiselt õppima õppimisele;
- lahendustele orienteeritusele infokorrasuses.

Et õpilane tänapäeva ühiskonnas iseseisvalt toime tuleks ja endale olulisi otsuseid võimalikult läbimõeldult teha suudaks, on kooli õppekavas karjääriõpetuse ja koosdisainimise kursused, seda toetavad ka mentortunnid, kogukonnapraktika tunnid ning õppenõustamine. Kogukonnapraktika eesmärgiks on ärgitada õpilasi tegema vabatahtlikuna kogukonna heaks tööd ning seeläbi panustada ühiskonna, aga eeskätt oma kodukoha parendamisesse. Koolis on loodud ka lõimingule orienteeritud õpikogukond, kus õpetajatel on võimalus koos plaane teha ja ka edukalt erinevaid lõiminguprojekte ellu viia, mille läbi saab noortele näidata ja õpetada erinevaid iseseisva- ja koostöö vorme.

Kool teeb koostööd erinevate partneritega Saaremaalt ja mandrilt, et õpilastel oleks võimalikult lai valik ja infopind edasiste otsuste tegemiseks kas siis haridustee jätkamisel või juba tööturule suundumisel.

Infokorrasuse ennetamiseks oleme liitunud Stuudium keskkonnaga, mis võimaldab parimal moel jagada ja vahetada infot iga huvigrupiga kas koos või eraldi (nt õpetajad, lapsevanemad, õpilased, kogu kool tervikuna). Stuudiumi eeliseks on palju erinevaid võimalusi koolis toimuva kohta ülevaate saamiseks (teated, kalender, päevik jne). Kogu kooli personal ja ka õpilased on liidetud portal.office pilveteenusega, mis võimaldab koolisisest infot kiirelt ja turvaliselt jagada, samuti kasutab hetkel personal aktiivselt Teams rakendust erinevate gruppide tööks ja infotundide meediakanalina, et keegi ei jääks olulisest ilma ega ka koosolekult välja. Sama rakendust kasutame lastevanemate koosolekul videosillana, et saaksid ka need lapsevanemad osa, kellel ei ole füüsiliselt võimalik kohale tulla.

Erinevad koostöövormid toetavad nii õppija kui ka õpetaja arengut ja sellele kõigele tuleb uue kooli loomisel kindlasti suurt tähelepanu osutada. Kui õpetajal on hea olla, siis on ka õpilasel hea olla. Püüdleme ühiselt selles suunas, et Saaremaa Gümnaasium oleks kool, kus õpetaja tunneb end hoituna, toetatuna ja tunnustatuna.

Lisaks väljatöötatud tunnustussüsteemile toetatakse nii õpilasi kui õpetajaid igapäevaselt õppenõustaja-sotsiaalpedagoogi ja

õppenõustaja-psühholoogi poolt. Õppeaasta alguses sõlmitakse koolijuhi, õpilaste ja õpetajate esindajate vahel koolirahu leping, milles lepitakse kokku, et koolis valitseb tõine ja sõbralik õhkkond ning koostöö tugineb üksteise mõistmisele ja usaldusele. Omavaheliste suhete hoidmiseks korraldatakse tegevusi ka väljaspool õppetegevusi, näiteks ühiselt korraldatud õunakohvik või õpetajatele korraldatud “klassiõhtud”, ühised lõunad õpetajate päeval jt. Alustavate õpetajate toetamiseks on loodud mentorsüsteem, kus algajad saavad nõu kogenumatelt pedagoogidelt.

Vaimse tervise toetamise juures on oluline omada tugimeeskonda koolis. Tugimeeskond on abiks nii õpilase kui ka õpetaja arengu toetamisel, nimelt on temal võimalus pakkuda erinevaid turgutavaid nippe, kuidas oma tass täis hoida. Koolis on tagatud võimalus saada nõustamist, supervisiooni või kovisiooni. Koolis töötab mentorsüsteem nii õpilaste toetamise kui ka õpetajate toetamise eesmärgil.

Meie kooli fookuses on õpilane, kes on ennastjuhtiv ja iseseisev ühiskonna liige, kes oskab enda vajadusi ja eesmärke määratleda, valida kaalutletud viise nende elluviimiseks ning vastutada oma valikute eest.

Et õpilasest saaks ennast juhtiv ja iseseisev ühiskonna liige, peab ta olema teadlik enda ümbritsevast maailmast ja ka sellest hoolima. Selleks ongi meil õppekavas vastavad kohustuslikud- ja valikkursused, et seda toetada - nt globaliseeruv maailm, mälukultuur, Saaremaa giidindus, aga ka kõik vaimse ja füüsilise tervisega seotud õppeained. Kindlasti ei ole vähem tähtsad kogukonnapraktika tunnid, mis tuleb kõigil läbida vähemalt 10 tunni ulatuses ja mis hõlmab peaaegu vabatahtlikku tööd omale sobivas kohas ja ajal. Sellega me taotleme õpilaste oskust hinnata ka nõ tasuta tööd, avastada enda jaoks mõni eluala või ühiskonna osa, millega nad võib olla üldse kokku puutunud ei ole ning suuresti see rahulolu tunne, mis saadab vabatahtlikuks olemist. Tagamaks personaalsem lähenemine ja tugi, on klasside asemel lennupõhised mentorgrupid (keskmiselt 12–18 õpilast grupis) ning kõik pedagoogilise personali liikmed saavad olla nende gruppide mentorid.

Üha sagedamini on noortel probleemiks lihtsamate õpivõtete rakendamine või teadmised teadlikust õppimisest ja oma aja oskuslikust planeerimisest. Seetõttu on mentortunnid õpilaste tunniplaanis kirjas ainenä “Õpime õppima”, mis sarnaselt ülikoolides õpetatava ainenä annab muuhulgas teadmised erinevatest õpistrateegiatest, lihtsamatest ajaplaneerimise võimalustest. Perekonnaõpetuse ühe osana on kooli õppekavas ka karjääriõpetus.

Selge kommunikatsioon koolis

Sisekommunikatsioon

Õpetajad

- Igal reedel ilmub nädalainfo Stuumiumis
- Igal teisipäeval toimuvad infominutid

- Mentortunnid/ Õpime õppima kursus
- Iga nädala kolmapäeval toimub koostöötund
- Mentorgruppide infominutid õpetajatele
- Ruumide broneerimine Stuudiumis
- Vestlusgrupid Teamsis

Ettepanekud

- Vestlusgrupi ohjurid vastutavad info kinnitamise eest
- Stuudiumi kalender on ruumide broneerimise ja õpetajate puudumise fikseerimise kalender ja Teams on muude teemade edastamiseks
- Stuudiumi kalendris esitatakse infot ka õpilastele ja vanematele (ülekoooliline sündmus)
- Koostöögrupid reguleerivad ise oma infovahetust ja kohtumiste sagedust

Õpilased

- ÕE infovahetunnid
- Klassiesindajad edastavad ÕE info klassile
- Lendudel toimuvad ka lennuülesed infominutid, et ühiselt tegevusi planeerida
- Mentortundides toimub samuti infovahetus
- Kooli raadios edastatakse kiireid teateid
- Infoedastus kooli infotahvlitel ja stendidel

Väliskommunikatsioon

- Kooli veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites edastatakse infot
- Info jagamine ajalehtede, ajakirjade ja plakatite kaudu
- Kuulutustel on üks visuaalne vorm
- Meediaga suhtleb koolijuht, kui ei ole teisi kokkuleppeid
- Suhtlus külalistega

Õppe- ja kasvatustöö

Saaremaa Gümnaasium on loodud väikesesse kogukonda, Saaremaal elab 31 400 inimest ning Kuressaares 13 000. Saaremaa Gümnaasium on Saaremaa ainus riigigümnaasium omavalitsuse hallatava Orissaare Gümnaasiumi kõrval. Saareline elukeskkond loob soodsa pinnase kohalikuks koostööks.

Oleme oma kooli õppekava planeerides loonud koostöövõimalused Saaremaal asuvate mälu- ja haridusasutustega, tagamaks kogukonna kaasatuse õppeprotsessi. Meie kooli õpetajatele on loodud võimalused koostööks Saaremaa Muuseumiga ning kohalike ettevõtetega. Saaremaa Gümnaasiumi õpilastel on võimalik võtta valikkursuseid Kuressaare Ametikoolist ning TalTech Kuressaare Kolledžist. Olles Kuressaare linna ainus gümnaasium, loome noortele võimaluse koostöiseks õppimiseks läbi interdistsiplinaarsete kursuste, mida Saaremaa Gümnaasium, TalTech Kuressaare Kolledž ja Kuressaare Ametikool noortele pakuvad. Oleme esimene gümnaasium Kuressaares, mis noortele sellist võimalust pakub ning usume, et kogukonna rolli suurendamine õppeprotsessis aitab kaasa silmaringi avardumisele. Kogukonnapraktika osakaal õppeprotsessis tagab õppeülesannete seotuse praktilise eluga.

Kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärgid lähtuvad lisaks riikliku õppekava üldosas sõnastatud eesmärkidele kooli- ja õppija eripärast ning olukorrast ühiskonnas. Koolis toimuv õppe- ja kasvatustöö peab olema seotud ühiskonnas aset leidvate sündmustega ning nendest tulenevate probleemide/olukordade lahendamisega. Oluliseks osaks õppetöö edukal sujumisel on õpilaste ja kooli töötajaskonna vaimse ning füüsilise tervise hoidmine.

Meie kooli põhiväärtusteks on inimlikkus, uudishimu ja koosloome, nende väärtuste oluliseks osaks on erinevad koostöövormid õppe- ja kasvatustöö planeerimisel. Õppetöö kavandamisel on meie jaoks väga oluline, et õpilased on kaasatud õppeprotsessi planeerimisse ja läbiviimisesse. Lähtume õppe planeerimisel õpilasekesksest küsimusest – kuidas on probleemi lahendus seotud noorte endiga, tuginedes seejuures disainmõtlemisele. Disainmõtlemises on oluline õppe protsess – probleemi mõistmine, defineerimine, ideede genereerimine, prototüüpimine ja ideede elluviimine. Taolise õppe puhul on aktiivse osalejana kaasatud õpilane ning talle on antud õpetaja kõrval kandev roll oma teadmiste kinnistumisel. Õpilane omandab oskuse vastutada oma õppeprotsessi eest. Kui õpilane on oma eesmärgid sõnastanud ja enese jaoks ka visualiseerinud, siis kasvab sellega ka tema vastutus.

Läbi disainmõtlemise rakendamise tagame õhinapõhise õppimise ja hoiame õpilase õpimotivatsiooni. Disainmõtlemise oluliseks komponendiks on oma eesmärkide visualiseerimine ja seda tahame kõigepealt lähemale tuua oma õpetajatele ja hiljem ka õpilastele. Samuti rakendame disainmõtlemise mudelit arenguvestluste läbiviimisel. Kaugem plaan on kooli õppekava kujutamine läbi disainmõtlemise mudeli.

ANALÜÜSI STRUKTUUR

I Kaardistamine: väärtuste teadvustamine, sõnastamine ja kommunikatsioon

- **Palun selgitage lühidalt, kuidas koolis väärtusarendust ja väärtuskasvatust mõistetakse?**

Väärtusarendus on kooli loomise seisukohalt väga olulisel kohal. Ühtne väärtusruum tagab lihtsama kommunikatsiooni ja loob head eeldused sujuvaks koostööks. Väärtusarendus tähendab väärtuste mõtestamist kui ka ühtsete väärtuste jagamist.

Väärtuskasvatus on õppetöö loomulik ja lahutamatu osa. Väärtused on aineteüleised ja seotud ka üldpädevustega. Väärtuskasvatusega seotud põhimõtted ja sotsiaalsed oskused ei ole vähemväärtuslikud kui akadeemiline võimekus.

- **Mida väärtusarenduse ja väärtuskasvatusega saavutada soovite, mis on eesmärk?**

Väärtusarenduse ja väärtuskasvatuse eesmärk on luua parim kool Eestile, kus õpetajad on hoitud, toetatud ja tunnustatud. Hoitud, toetatud ja tunnustatud õpetaja on koostööaldis ja lahendustele orienteeritud kolleeg. Rõõmus õpetaja paneb ka õpilastel silma särama.

- **Kellele ja kuidas kooli põhiväärtusi kommuniqueeritakse?**

Kooli põhiväärtused on inimlikkus, uudishimu ja koosloome. Kooli põhiväärtused olid juba kesksel kohal õpetajate värbamisel. Töövestlustel lähtuti õpetajate tunnetuslikust seosest väärtustega. Oli ka õpetajaid, kes ei olnud kooli põhiväärtustega varasemalt tutvunud, aga sellisel puhul on õpetajad hiljem välja toonud, et nende väärtustega samastuda ei ole keeruline.

Väärtuste mõtestamisega tegeleti nii õpetajatega väärtusteemalisi veebivestlusi pidades kui ka koostööpäeval juunis, kus sai maailmakohviku meetodil läbi arutatud ja eelkõige läbi vaieldud kõik meie koolile olulised väärtused. Selle tulemusena täiendati hiljem kooli väärtuste majakat ning muudeti sõnastust. Õpilastega on väärtuste teemal vesteldud nii 11. ja 12. klasside tutvumisvestlustel kui ka 10. klasside sisseastumisvestlustel. Kuna meie koolile on teiste väärtuste seas ka väga oluline omavaheline suhtlemine ja inimlikkus, üksteise mõistmine ja teineteisega arvestamine, siis oleme koostanud ja välja töötanud erinevaid analüüsivorme, mille kaudu kas kirjalikul või suulisel teel saada tagasisidet:

- Peale iga üritust koolis oleme teinud mentortunnis arutelu (näiteks õpilasesinduse valimiskõnede kohta)
- Rahuloluküsitlus õpilastele, samuti on tehtud rahuloluküsitlus G1 lastevanemate hulgas
- Arenguvestluste analüüsivorm

- Väärtuste analüüs mentortunnis
- Õppekava visuaalne kujutamine
- Perekonnaõpetuse tund

Kooli väärtused on kuvatud ka kooli veebilehel koos väärtuste majakaga, mis edaspidi saab olema osa ka kooli siseruumi graafikast. Väärtuste majakas on nähtav [siin](#). Esialgsed väärtused majakasse tulid koolijuhi missioonist luua Saaremaale parim kool, hoides ja väärtustades kohalikku kogukonda ja samas pakkuda parimat kasvulava tulevastele maailmakodanikele. Kõik väärtused on omavahel rohkemal või vähemal määral seotud, näiteks võiks uudishimust kasvada välja nii õpilase argumenteerimisoskus kui ka tahe teha koosloomet läbi erinevate lõiminguprojektide ning päädida lähemas tulevikus kriitilise mõtlemise oskuse ja eduelamusega, hiljem aga läbi kogemuse ja tahte muuta oma kodusaart paremaks paigaks, astudes ise juba konkreetseid samme kogukonna parendamise suunas. Kooli õpikäsitusega ja seal hulgas kooli väärtustega on võimalik tutvuda [siin](#). Kooli väärtused on esitatud ka kooli sotsiaalmeedias [Facebookis](#) ja [Instagramis](#).

- **Tooge välja kooli visioon ja missioon - milliseid kooskõlasid ja/või lahkhelisid märkate visiooni, missiooni ja kooli põhiväärtuste vahel? (Ülesanne 4)**

Saaremaa Gümnaasiumi missiooniks on läbi lõimitud aineõppe (MATIK-õpe) luua noortele ja noortega koos vundament nende tulevikuks, mille oluliseks osaks on kooli põhiväärtustena sõnastatud inimlikkus, uudishimu ja koosloome.

Koostöös õpilaste ja kolleegidega soovime luua kena kooli Eesti elu edendajatele, mis on kirjas ka kooli visioonina. Eesti elu edendajad ei ole ainult tegusad ja tublid noored, vaid ka tegusad ja tublid õpetajad/kooli töötajad. Soovime luua organisatsiooni, kus nii õpilastel kui ka õpetajatel on koolis turvaline ning kõiki koheldakse eelarvamusteta.

Eelarvamustevaba keskkonda on keeruline 100% tagada, aga me anname endast parima:

- Hääletused
- Hoiakud tuleb jätta kõrvale, kolleegide pidev omavaheline suhtlus ja arutlus peaks selle tagama
- Koolitused nagu Karmen Paul ja Tuuli Vellama koolitus - tolerantsus
- Hindame õpitulemusi, arengut, mitte käitumist
- Õpetame õpilast käituma mentortundides, aga ka ainetundides. Õige suhtlusstiili valimine, reeglite austamine on iga ainetunni osa..
- Võrdsed partnerid kolleegide ja õpilane-õpetaja suhetes

- Kaasav juhtimine
- Igaühel on võimalus oma arvamust öelda

Saaremaa Gümnaasiumi noort suunatakse lugu pidama kriitilisest mõtlemisest, lahendustele orienteeritusest, koosloomest ning argumenteerivast haridusest. Koolina soovime toetada õpilasi nende õpiteel ning märkame õpiedu ja mahajäämust aineõppes.

Meie koolis on väitlus kohustusliku kursusena kõikide G1 õpilaste tunniplaanis. Süvendatult on võimalik väitlusega tegeleda väitlusringis ning Eesti Väitlusseltsi eestvedamisel toimuvates väitluslaagrites. Õpilase algatusel toimus kohalike omavalitsuste valimistel kandideerivate erakondade debatt Saaremaa Gümnaasiumi auditooriumis, mis soodustas kriitilist mõtlemist ning oli osa argumenteerivast haridusest. Alustava kooli esimese õpilasesinduse valimine oli terve nädala toimuv protsess, kus kandideerijad pidasid avalikke kõnesid ning valimispäev oli simulatsioon tõelistest valimistest. Valimiste hommikul oli tervel koolil esimene tund ette nähtud kõnede kuulamiseks ning oma valiku tegemiseks. Taoliselt oli terve koolipere haaratud ÕE valimise protsessi. Õpilaste toetamine nii aja planeerimisel, enda õpistiilidele sobivate meetodite leidmisel või grupis hea kooskõla leidmisel, on tagatud läbi mentortundide. Klassi õpilased on jagatud kahe mentori vahel, mis tagab võimaluse märgata õpilase õpiedu või mahajäämust aineõppes. Vajadusel on kaasatud ka õppenõustajad.

Kooli õppekavas on välja toodud valikainete rohkus, mis aitab kaasa õpilaste individuaalsete võimete avaldumisele. Oluline märksõna kooli põhiväärtuste kirjeldamisel on koosloome, mida arendame läbi erinevate õpikogukondade, koostöövõimalustega kogukonnas ning valikainete pakkumisega Kuressaare Ametikoolis ja TalTech Kuressaare Kolledžis. Meie kooli visioon, missioon ja põhiväärtused on omavahel tugevas seoses, aidates kaasa tervikliku koolikeskkonna kujundamisele.

- **Milline seos on hea kooli mudelist valitud aspektide ja kooli põhiväärtuste vahel? Milliseid kooskõlasid ja/või lahkelsid märkate? (Ülesanne 5)**

Saaremaa Gümnaasium kavandab sarnaselt Hea kooli mudeliga järjepidevat arengukontrolli planeerimist, andmete kogumist, kriitilist tagasisidestamist ja protsessi analüüsimist koos uute eesmärkide seadmistega. Kooli põhiväärtused on inimlikkus, uudishimu, koosloome. Ka Hea kooli mudelis on oluline koht eelarvamusteta suhtumisel, erivajadustega arvestamisel.

Saaremaa Gümnaasiumis peetakse lugu kriitilisest mõtlemisest ja lahendustele orienteeritusest, koosloomest ja argumenteerivast haridusest. Oluline on, et inimestel oleks koolis turvaline olla. Toetatakse õpilast, et temast saaks ennastjuhtiv, endast hooliv, loov ja ettevõtlik noor, millega kaasneb õpilaste üldpädevuste arendamine ning õpiedu märkamine.

- Koolijuht kutsub ellu arutelu
- Väitlus
- Kogukonnapraktika
- ÕE sekkumine
- Õpilasaktiiv

Koosloome või Hea kooli kriitilise sõbra tagasiside on meie jaoks oluline. Kõrvalpilk loob kooliarenduse seisukohalt uue dimensiooni. Tagasiside peab andma nii õpilasele kui ka õpetajale vastuse küsimusele – kuidas siis edasi? Saaremaa Gümnaasiumis kujundatakse kooli arengut toetavaid ja kaasavaid koostöövorme ning algatatakse ja hoitakse koostööd partnerorganisatsioonide ning haridusasutusega, et tagada mitmekülgsed õpivõimalused. Näiteks algatas Hea Kooli õpikogukond sel sügisel Saaremaa valla kuu haridusloo valimise kampaania, link leitav siit [Saaremaa valla kuu hariduslugu](#)

Lahkhelisid võib Saaremaa Gümnaasiumis kui alles alustavas koolis tekkida erineva tausta, töökogemuse, väärtushinnangute ja maailmavaadetega inimeste vahel, kes alles peavad leidma ühise keele ja meele. Võimalik, et nad peavad maha jätma senise rutiini ning alustama mõnes koolielu etapis algusest, kus nad teadsid end üsna kaugele jõudnud olevat. See kehtib nii personali kui ka õpilaste kohta. Oluline ei ole ignoreerida inimeste varasemat töökogemust, vaid uue kooli jaoks sealt oluline välja selekteerida.

- Kõvisioon
- Alustavate õpetajate tugigrupp
- Õpikogukonnad, meeskonnaloome ja rollide jaotus kui teadlik töökultuuri kujundamine
- Õpetajate “klassiõhtud”
- Õppenõustajad
- Mentorlus
- Hoolekogu ja vanematekogu
- Riigigümnaasiumite vaheline koostöö - kogemuste jagamine

Sõnastage analüüsi eesmärk

Millis(t)ele küsimus(t)ele soovite analüüsis vastust/vastuseid leida? (Ülesanne 6)

Saaremaa Gümnaasiumi eripäraks on disainmõtteviisi kasutamine koolikultuuri loomuliku osana ning argumenteerimisoskuse arendamine

väitlemise kaudu. Disainmõtlemise lähenemine keskendub õpistrateegiate, koostöö ja avaliku esinemise arendamisele.

- Koosdisainimise õpikogukond
- Arenguestlus koosdisainimise mudelit kasutades (viide: <https://saaremaa.edu.ee/wp-content/uploads/2021/09/sg-arenguestluse-tingimused-ja-kord.pdf>)
- Koosdisainimise kursus õpilastele
- Sirbi artikkel: <https://sirp.ee/s1-artiklid/c6-kunst/eesti-haridus-on-disainipoordeks-valmis/>

Saaremaa Gümnaasiumi visiooniks on läbi lõimitud aineõppe (MATIK-õpe) luua noortele ja noortega koos vundament nende tulevikuks, mille oluliseks osaks on kooli põhiväärtustena sõnastatud inimlikkus, uudishimu ja koosloome. Oluline märksõna kooli põhiväärtuste kirjeldamisel on koosloome, mida arendame läbi erinevate õpikogukondade, koostöövõimalustega kogukonnas ning valikainete pakkumisega Kuressaare Ametikoolis ja TalTech Kuressaare Kolledžis. Meie kooli visioon, missioon ja põhiväärtused on omavahel tugevas seoses, aidates kaasa tervikliku koolikeskkonna kujundamisele.

Sellest lähtuvalt peame kooli loomise juures just kõige tähtsamaks väärtuseks koosloomet.

Analüüsi eesmärk on koguda sisendit parimatest praktikatest kooli väärtusruumi loomise osas. Eesmärk on luua kool, kus väärtusena koosloome ning kooli töötajate toetamine ja väärtustamine on vundament inimlikkusele ja uudishimule.

Otsime vastust järgmistele küsimustele:

1. Kuidas luua meeskonda, kes on samas väärtusruumis?
2. Kuidas koosloomest saaks meeskonnatöö normaalne osa?
3. Kuidas saada toetavaks ja tunnustavaks kooliks?
4. Millist tuge õpetajad vajavad?
5. Kuidas käivitada mentorlust parimal võimalikul viisil?
6. Kuidas säilitada õpetaja tööõõm?
7. Kuidas luua kool, kus õpetaja on hoitud, toetatud ja tunnustatud?

II Andmete kogumine: väärtuste ilmnemine/uurimine praktikates

- **Millistest allikatest saate oma koolis väärtuste rakendumise kohta andmeid?**

Küsitlused ja järelused, mida viiakse läbi koolisisestel töenduspõhisuse eesmärgil. Vahetu kontakt koolipere ja lastevanematega on väga oluline infoallikas, kuidas väärtuseid tõlgendatakse ja neist mõeldakse.

- Peale iga üritust koolis oleme teinud mentortunnis arutelu (näiteks jukude nädala või õpilasesinduse valimiskõnede kohta)
- Rahuloluküsitluse õpilastele, samuti on tehtud rahuloluküsitlus G1 lastevanemate hulgas.
- Arenguestluste analüüsivorm
- Väärtuste analüüs mentortunnis (G3)
- Õppekava visuaalne kujutamine
- Perekonnaõpetuse tund, aga ka teistes ainetundides lähtutakse kooli väärtustest ja käsitletakse neid ainekst lähtuvalt.

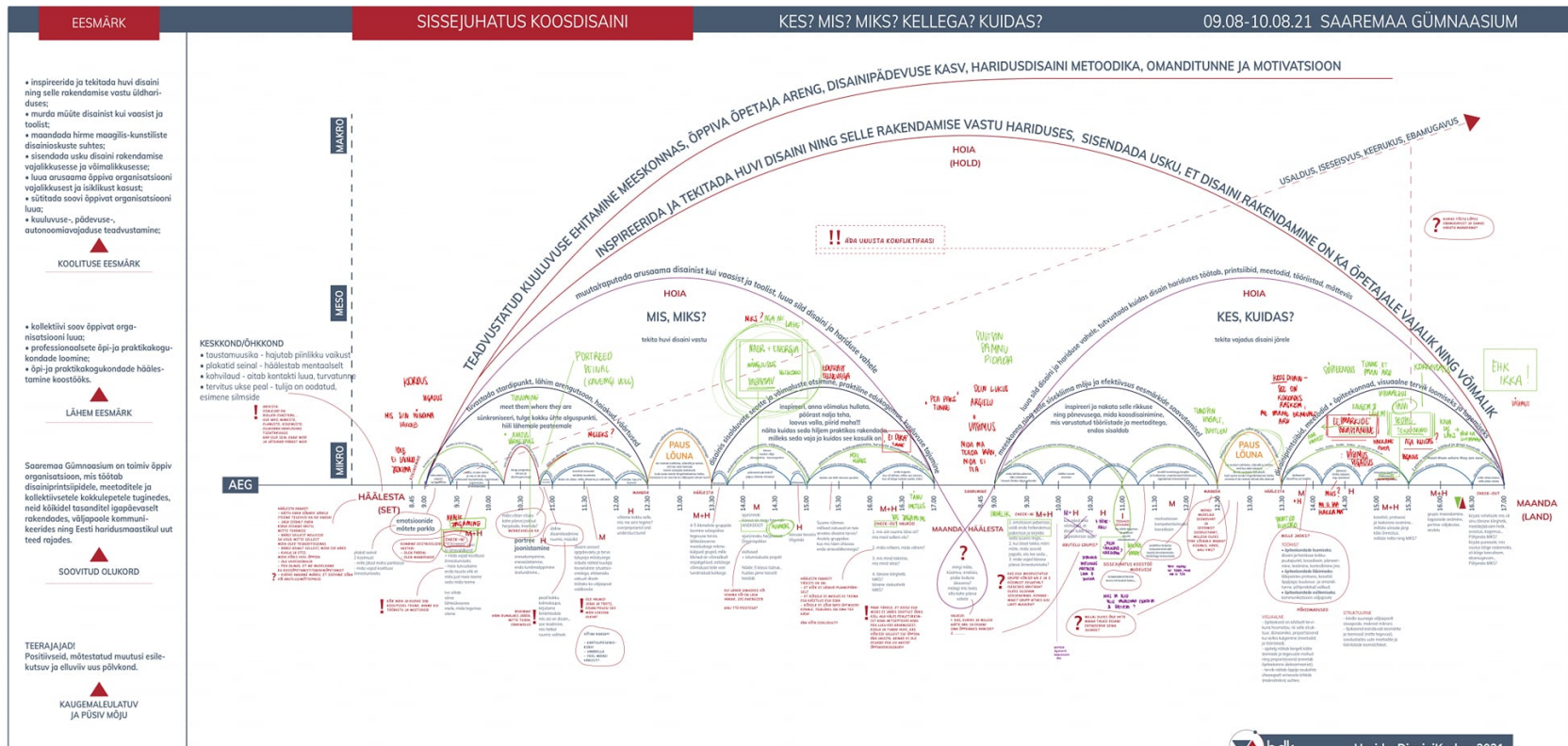
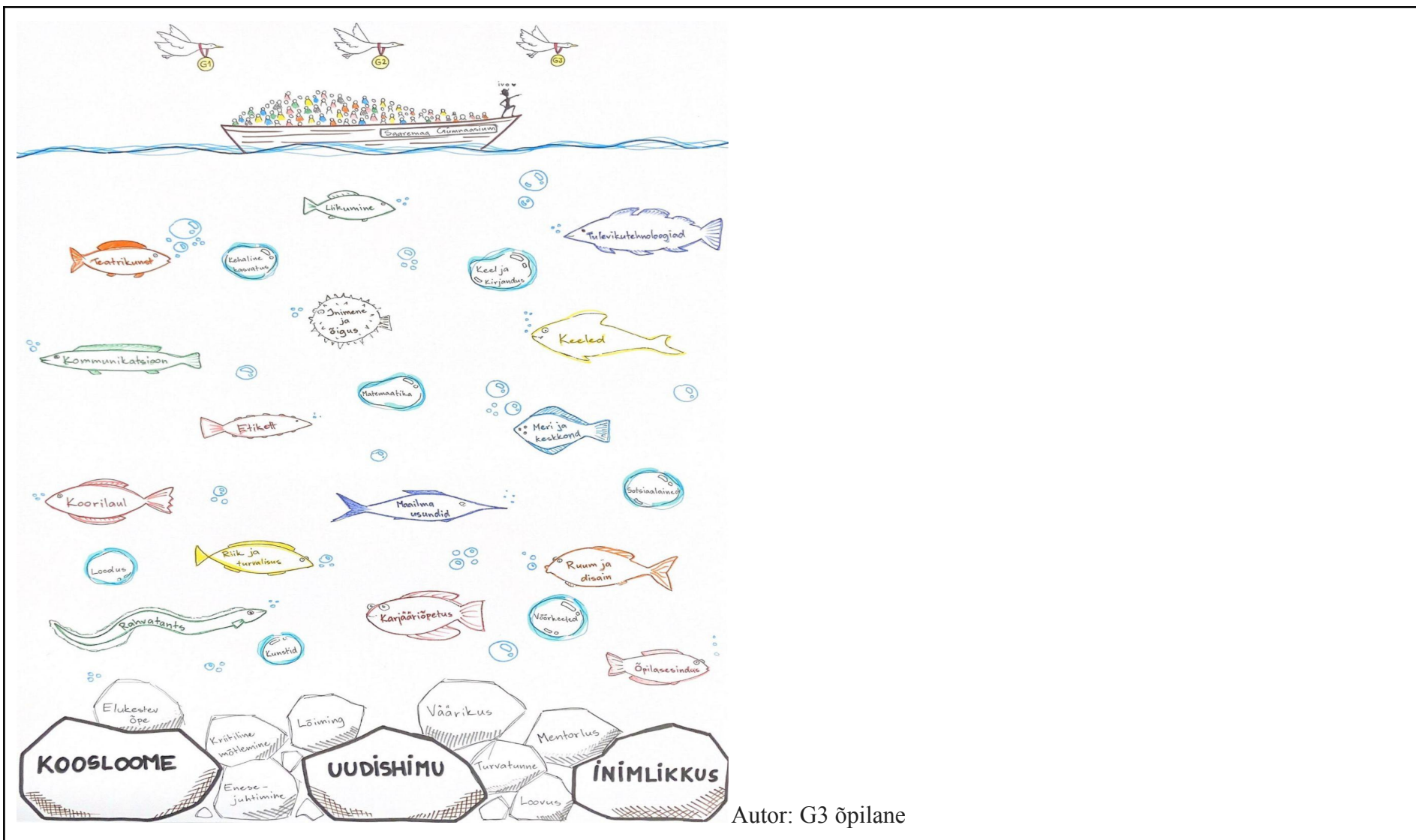

Foto: Saaremaa Gümnaasiumi koosdisainimise koolituselt augustis 2021: facebook.com/haridusdisainikeskus

Kooli õppekava ja ainekavad aitavad luua väärtuseid, neid väärtuseid edasi anda ja arendada ning samuti koosloomes ka õpetajateni viia.

Õpetaja eneseanalüüs, e-portfoolio, arenguestlused, edasisidevestlus, tunnivaatlused, tagasisidestamine – avatud klassiruumi põhimõte on aluseks jagatud väärtusruumiks. Mentori ja juhendatava suhtlus loob lähedase suhtluse enesearenguks.

Stuudium on infokanal, mis võimaldab erinevate osapooltega kontakti saada, väärtusruumi luua või uurida, milline väärtusruum sinna loodud on.

- Stuudiumi küsitlused ainetundide või kursuste kohta
- Suhtlus lastevanematega, vanema konto sidumine lapsega
- Küsitlused koolielu kohta
- Aineõpetajate tähelepanekud
- Kalender

Stuudium annab infot tõenduspõhise analüüsi osas:

- Puudumiste ja õpitulemuste vaheline analüüs, mida teeb mentor ning vajadusel kaasab õppenõustajad.
- Arenguestluste kokkuvõte
- Dokumentide jäädvustamine
- Kooli väärtusi toetavate valikkursuste suur populaarsus

Kvaliteedikokkulepe on sihiseade riigigümnaasiumi loomiseks ja tegevuseks, RÕK on teejuht väärtuste kujundamisel ja sihi seadmisel, PGS on seaduslik alus kooli tegevuse reguleerimisel.

- Kooli õppekava on loodud RÕK'i eeskujul, põimides õppekavasse kooli väärtusi toetavaid/ arendavaid kursusi
- Kohustuslikud pädevused on aineteüleled

Saaremaa valla hariduse arengukava on oluline alusdokument Saaremaa Gümnaasiumi arendamisel.

- **Millised olemasolevad andmed toetavad väärtusanalüüsi (vt uurimisküsimusi), millised on liiga üldised või millised andmed on puudu?**

Olemasolevatest andmetest toetavad väärtusanalüüsi kõik uurimise all olnud aspektid ja vastused, mis me analüüsi käigus saime.

- **Milliste meetoditega ja kuidas planeerite koguda puuduolevaid andmeid?**

Korraldasime kooli väärtuste laiemaks mõistmiseks ning analüüsimiseks virtuaalsed kohtumised Saaremaa Gümnaasiumi tulevaste õpetajatega. Palusime neil analüüsida ning arutleda järgmistel teemadel:

Kuidas mõtestad kooli väärtusi: inimlikkus, koosloome ja uudishimu?

Kas väärtustel võiks olla mingi järjekord?

Milline oluline väärtus on jäänud nimetamata?

Millisena näed kolleegide vahelist koostööd?

Millist tuge vajad kolleegidelt?

Kuidas luua ühtset väärtusruumi?

Kokku toimus viis 45-minutilist vestlusringi, kus igas vestluses osales 5 õpetajat. Saadud sisendi põhjal saame liikuda edasi andmete analüüsi protsessi. Lisaks veebikohtumistele toimus juuni alguses Saaremaa Gümnaasiumi õpetajate õppepäev, kus tutvustasime veebikohtumiste tulemusi ning õppepäeva ühe osana toimus maailmakohviku-meetodil töö laudkondades, kus ühe laudkonna teemaks oli väärtuste mõtestamine ning nende teadlik ning igapäevapraktikaga kooskõlas kasutamine koolikeskkonnas.

- Mentortundides (igas tunnis on lennuüleselt sama, hetkel oluline teema, mida käsitletakse)
- Ainetundides (iga aineõpetaja seob kooli põhiväärtusi oma ainega nii palju, kui see on võimalik)
- Koostöö planeerimisel (iga nädal toimub lisaks juhtkonna ja õpetajatete infominutitele veel eraldi G1, G2 ja G3 mentorite infotunnid, kus lepitakse kokku iganädalased mentortunni teemad)
- Arendustegevuse planeerimisel
- Igapäevatöö korraldus, suhtlemine
- Ühistegevused õpetajatele (Hea kool korraldas “Klassiõhtu”)

Tunnustamise ja tagasi-ning edasisidestamise süsteemid saavad välja töötatud õppeaasta alguses.

III Kogutud andmete analüüs: praktikas ilmnevate väärtuste üle arutlemine, väärtusalaste kokkulepete sõlmimine

- **Millised on need väärtused, mis ilmnevad uuritavas praktikas, kuid varasemates kokkulepetes ei kajastu?**

Väärtustena, mis kooli väärtuste majakas ei kajastu, kuid õpetajate poolt veebikohtumises välja toodi olid hoolimine, empaatiavõime, töökus, vaimne ja füüsiline tervis, asjatundlikkus, ühtne meeskond, eneseareng, toetus, viisakus ja vastutus. Välja toodud väärtused annavad meile hea pinnase kooli väärtuste majakaga edasi töötamiseks, selle arendamiseks.

- **Millised on väärtused või põhimõtted, millest koolis kindlasti ei taheta loobuda? Miks?**

Kooli väärtusmajakas on saanud positiivse vastukaja osaliseks ning selles kirjeldatud väärtused koos laiendatud märksõnadega on midagi, mis kooli kollektiivile väga meeldivad. Seetõttu ei soovita loobuda ühestki kirjeldatud väärtusest ning õpetajate virtuaalse kohtumise tulemuste põhjal täiendatakse kooli väärtusmajakat oluliste märksõnadega. Taoline teguviis on positiivne näide koostöisest arengust, sest kooli väärtused on kooli kollektiivi nägu ning oluliste märksõnade lisamine tõestab, et igäühe arvamust võetakse kuulda.

Väärtuste rakendumiseks igapäevaelus tegeles kooli meeskond augusti alguses kaks nädalat väärtuste mõtestamisega läbi erinevate koolituste, milleks olid “Mentorlus” (Karmen Paul, Viimsi Gümnaasiumi koolijuht ja Tuuli Vellama, Moreno Keskuse haridussuuna juht, Tallinna Ülikooli lektor) ning Koosdisainimine ja professionaalne õpikogukond (Merike Rehepapp, EKA õppejõud ning disainer, Helen Arov, EKA ja TLÜ õppejõud, doktorant). Koolitustest võttis osa kogu kooli õpetajaskond ning lisaks meeskonnakoolitustele töötasime augustikuiste kohtumiste raames põhjalikult läbi kooli dokumentatsiooni. Augustis töötasime meeskonnana välja ka arenguvestluse küsimustiku, mis tugineb kooli väärtustele.

Meie koolis on igal klassil kaks mentorit ning iganädalaselt toimuvad mentortunnid, kus tegeletakse õpilaste võimestamisega ning väärtusanalüüsiga. Õppija vajaduste märkamine on tugevalt seotud inimlikkusega. Mentorid teevad regulaarselt koostööd õppenõustajatega. Efektiveks analüüsiks saadetakse mentoritele enne kohtumist “Probleemisõel” küsimustik, mille põhjal toimub analüüs.

Kooli väärtustega on kooskõlas ka õpetajate õpikogukonnad ja õpilasesindus. Õpetajatele on suunatud kosisiooni kohtumised, mis aitavad tegeleda tekkinud murekohtadega.

- **Kas ja millised on omavahel konfliktid väärtused? Millistes olukordades need avalduvad? Kuidas neid lahendatakse? Kes ja milliseid väärtusvalikuid teeb? Tooge välja näiteid ja/või juhtumianalüüse.**

Meie kooli kolme olulisema väärtusena välja toodud koosloome, uudishimu ja inimlikkus tekitasid õpetajates mitmeid mõtteid. Arutelude käigus

toodi välja, et nii mõnigi neist sõnadest võib olla oma algselt sõnastuselt isegi negatiivne. Kaks enim arutelu pälvinud sõna olid uudishimu ja inimlikkus. Uudishimu nähti kui negatiivset väljendust teiste inimeste eludesse sekkumisel, mitte siis õhinapõhise õppimise vormis. Niipalju kui on erinevaid inimesi on ka erisuguseid tõlgendusi, kuid uue kooli loomise kontekstis tuleb lähtuda nende sõnade positiivsetest omadustest ning näha nende juures lahti kirjutatud seletusi.

Järgnevalt toome välja kooli põhiväärtuste probleemsed kohad, millega tuleb meil tulevikus kindlasti tegeleda:

Inimlikkus - piirideta olek, liigsed ootused õpilastele ja ka õpetajatele, liigne usaldus, laiskus.

Uudishimu - liigne uudishimu, libauudised ja klatš

Koosloome - isikupära kaob, altvedamine, vastutustunde puudumine

- **Milliseid väärtuspõhiseid (uusi) kokkuleppeid oleks vaja sõlmida, et igapäevapraktikad ja väärtused oleksid kooskõlas?**

Igapäevapraktikate ja väärtuste kooskõlaks on oluline, et kõik kooli töötajad (nii õpetajad kui ka muu kollektiiv) mõistaks üheselt kooli väärtusi ning oma igapäevatoos juhinduks neist. Kooli kollektiivis loome ühtset väärtusruumi, olenemata inimeste isiklikest väärtuslikest eelistustest ning seetõttu on oluline kollektiivi läbi väärtuste teadlikult luua. Õpetajad töid vestlusringides välja oluliste punktidenä:

Infoliikuvuse ja asjaajamise läbipaistvuse. Asjaajamise läbipaistvus on osa inimlikkusest - õpetajaskond tunneb end kaasatuna koolikorralduslikesse küsimustesse, mis on meie jaoks väga oluline. Kool ei ole juhtkond, kool on kogu koolipere, kes peab saama ühesugust infot. Selged sõnumid on osa väärtuskultuurist, sest suunab kogu suhtlust meeskonnas, aitab luua usaldust kollektiivi vahel. Nt: Juhtkond jagab avatult ka koosolekute protokolle. Nädalainfo jagamine lihtsustab planeerimist ja mitte ainult õppetööga seonduvalt, vaid ka laiemalt. Õpetajate infovahetused võimaldavad uudishimu rahuldada, saab esitada küsimusi ja toimuvaga kursis olla.

Meie koolis kehtib avatud klassiruumide põhimõte ehk õpetajad on oodatud tunde külastama - see loob inimlikku suhtlust ja head koostööd, infovahetust. Inimesed saavad seeläbi aru, et töötatakse laste jaoks ja ühtse eesmärgi nimel.

Ühtsed ja konkreetselt sõnastatud nõudmised õpilastele ja ka õpetajatele. Koosdisainimise koolitus oli suunatud kõigile õpetajatele õppeprotsessi planeerimiseks. Õpetaja ja õpilane on võrdsed partnerid ning juhindume kooli õppekavast, mis on esmane alusdokument kooli väärtuste kujundamiseks. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019008>). Kooli õppekava on loodud koostöisel. Kooli kodukord on läbi analüüsitud kooli õpetajaskonnaga ning lisaks on selle lahtimõtestamisega tegeletud mentortundides.

Kooli sotsiaalmeedias on lahti seletatud kooli ühtne riietumisstiil *smart-casual* ning piltlikustamiseks on toodud juurde pildid.

Ühised väärtused peaksid uues koolis olema õpetajate sõnul normiks. Selleks toimuvad meil ühised kokkusaamised, mida oleme nimetanud “klassiõhtuteks” õpetajate toas. Peame oluliseks kollektiivi igakülgset kaasamist ning koosdisainimise töögrupi panust kooli arengusse. Uue kooli loomine on kogu koolipere teha.

Fotod: Õpetajate klassiõhtu plakatid.

Oluline on kaasata nii väärtuste sõnastamise kui ka igapäevapraktikasse kinnistamise protsessi nii õpetajad kui ka õpilased (näiteks läbi õpilasesinduse töö (ÕE)). ÕE tegeleb dokumentide analüüsiga ja esitab ettepanekuid, mida saaks teha teisiti. Lisaks toimub mentortundides

õppekava (väärtuste) analüüs. ÕE ja klasside esindajad teevad koostööd ning annavad edasi murekohad, millega mentortundides tuleb tegeleda. Kultuurijuhi ülesanne on suunata ÕE-d oma tegevuses keskenduma väärtustele. Kooli õppekava osa on väitlusõpetus, mis aitab kaasa uudishimu tekitamisele ning kogukonnapraktika suunab õpilasi tuvuma laiemalt Saaremaa erinevate ettevõtete ning vabatahtlike organisatsioonide tööga. Kooli oluliseks osaks on hoolekogu ning vanematekogu kaasamine.

IV Muutmisvajaduste märkamine ja arendustegevuse planeerimine: kokkulepitud väärtuste rakendamine, igapäevapraktikate jälgimine

- **Kuidas kommunikeeritakse väärtuspõhiseid kokkuleppeid koolipere kõikidele osapooltele?**

Kooli kollektiivi esimene koostööpäev toimus 5. juunil ning sel kohtumisel andsime õpetajatele tagasisidet videokohtumistest. Õpetajate poolt kohtumiste käigus välja toodud mõtted olid koondatud ühte esitluse ning kooli väärtuste majakat välja toodud märksõnadega täiendatud. Lisaks toimusid koostööpäeva raames maailmakohviku meetodil rühmaarutelud, kus õpetajad said sõnastada mõtteid, kuidas väärtused jõuavad õpetajate ja õpilasteni. Õpilastele on suunatud tagasisideküsimustikud, mis annavad võimaluse analüüsida koolis aset leidnud sündmuseid ja nende vastavust kooli põhiväärtustele. Näitena õpilastele suunatud küsimustik: <https://forms.office.com/r/rFtL6UN3N4>

Järgnevalt on välja toodud õpetajate 5. juuni kohtumise tulemid:

TUNNUSTAMINE

→ LAPSEVANEMAD
→ ÕPETAJAD
→ ÕPILASED
→ TÖÖTAJAD

TÖÖTAMINE (yellow sticky)

MÄRKAMINE
TÄHUSI AMINE (yellow sticky)

ÕPILANE (yellow sticky)

KUIDAS? KEDA? MILLEEST? (yellow sticky)

aiakare liitöö (spik ju) (yellow sticky)

too loetl. kuu! erastöötaja juhtkond õpilane kogukond (yellow sticky)

AINELANE
tunnustamine
AKTIIVSUS
KOGUKONNA (yellow sticky)

õp. kogum. 3 x aastat teist moodi õpilane (yellow sticky)

ANDEKAP 10 (yellow sticky)

oma kodi aasta tegijad (põnevad nimetused, tiitl) (yellow sticky)

MEITO - ühtne käik, põhinõtted (yellow sticky)

⇒ Sünnipäevad → tööjuhtkond

⇒ õpilaserinduse kaasaj

⇒ põhikodidele tänu avaldamine õpilaste ettevalmistamise art!

⇒ lõpuaktusel → lastevanemate tänu - mine nii õpitulemuste kui ka aktiivsuse eest.

See on õppimise algus? (yellow sticky)

⇒ kooli sünnipäeva tähistamine ühendada tunnustamisega

⇒ avalika kooli tunnustamine → kooli saavad valida

⇒ info lehes tänuhulk

⇒ tänu sõelad **HEENED** → üllustatud sümbolitega

KOLLEKTIDE
JUBILÖÖMID
TÄHISTADA? (yellow sticky)

KOHUSTUS! (yellow sticky)

GALA
tänuõhtu- söök (yellow sticky)

kuu õpilane mille täht (pole korda- si pöördy- mid) (yellow sticky)

⇒ õpetajate päeva puhul õpilased võiks korraldada õpetajatele tänupeo (**TÄNUÕHTUSÖÖK** **GALA**)

⇒ õpilased tuleks kooli meenete välja- töötamisse kaasata. Ideekavandid?

⇒ õppaasta lõpetamise väljasoit õpetajatele

⇒ õpilastele gümnaasiumi lõpus nimelised stipendiumid

⇒ kuld- ja hõbemedalistidele rahaline preemia (kogukonna liige/vilistlane maksab)

⇒

ETIKETT

- * ÕPILANE JA ÕPETAJA ON INIMLIKUL TASANDIL VÕRDSED, AGA ÕPETAJA PEAB JÄAMA AUTORITEEDIKS, KEDA TEIETATAKSE/EI KUTSUTA AINULT EESNIMEGA
- + ÕPETAJA KÜSIB ÕPILASTELT, KAS NEID SINATADA/TEIETADA (ÜLDJUHUL TEIETAMINE)
- + ELEMENTAARSED VIISAKUSREEGLID ON PAIGAS - TERVITUS, TÄNAMINE (KA KIRJA-VAHETUSES). KOOLI TULLES TERVITAB KÕIKI KOOLIS OLIJAJD.
- + ÕPETAJA JÄÄB ALATI TÄISKASVANUKS OMA KÄITUMISES JA KÕNEPRUUGIS JA ON EESKÜJUS
- + MÕLEMAD OSAPOOLED ON VALMIS RAHULIKUS JA VIISAKUS JÄÄDES KOMPROMISSI OTSIMA
- * PROBLEEME LAHENDATAKSE AINULT OSAPOOLETE VAHEL, MITTE KOLLEKTIIVIES
- + TÖÖDE VIGADE ANALÜÜS ON ÜLDISTAV, MITTE NIMELINE
- * KEELEKASUTUS AVALIKUS RUUMIS ON KORREKTNE
- + AVALIKUS RUUMIS OLLES KÄITUVAD KÕIK TEISI ARVESTAVALT (IGAL POOL!)
- * SUHTLE INIMESEGA! (TELEFONI KASUTATAKSE SIHTOTSTARBELISELT)
- * KOLMANDAST ISIKUST RÄÄKIMISE JA KIRJUTAMISE PÕHIMÕTTED ON KOKKU LEPITUD (A. ametinimetus + perek. nimi?). OLULINE (mail/stuudium)
- * AMETLIK SUHTLUS KÄIB LÄBI KOOLI AMETLIKE KANALITE. (JEANS; LV LIST KOOLI VEEBILAIT KOOLI SOS. MEEDIA KOOLIKOHT)
- * ARVESTAME ÜKSTEISE AEGA (24/7 ei ole kättesaadav) nt. 9.00 - 16.00?
- + AUSTAME
- * MÕTTEKOHT: TUNNI ALUSTAMISE RITUAAL? (üldine või? nt. tõusmine um.)
(võiks olla)

- * KOOLIRUUMIDES LIIKUDES KASUTA HÕIUSLIKKU KIIRUST!)
- * ERIVAJADUSTEGA ARVESTAMINE, MÄRKA JA AITA!
- * VÄLJASPOOL KOOLI ON NII ÕPILANE KUI TÖÖTAJA KOOLI VISIITKAART.
- * I GASSE KLASSIRUUMI (NUTI) TELEFONIDELE HOIUKOHT, KUHU KOHUSTUS TUNNI ALGUSES SEE PANNA. (TASKUD VMS) (ERISUSED KOKKULEPEL ÕPETAJAGA)
- * TÄPSUS JA AJA PLANEERIMINE

9. Väärtused - kuidas jõuavad meeskonna / õpilasteni

- * läbi isikliku eesküju
- * läbi "nakatamise" ja kirglikkuse
- * mitteformaalne suhtlemine (õpilastega)
- * ajurühnak ees, pidu järel.
- * väärtuste peegeldamine, mõtestamine
- * väärtuste erinevad tõlgendused.
- * väärtuste omaks võtmine (mentorlus)
- * õigus olla ära kuulatud
- * kriitiline mõtlemine on lubatud
- * Koolijuht õpetajatega samas paadis
- * Väärtuse periood (aasta / periood / kuu) klem)
- * Klassi omad väärtused

ok, kaalukamad - väärtused on "spetsiaalselt" Hea kooli väärtused

MENTORID teevad teadustööd lähe kooli kirja järgi!

SAH! VÄGA NÕUS!

Õpetajate Refleksioonivõime, Otsuse kuulamine, Oma väärtuste mõistmine

... millele spetsiaalselt aadressi, mida võtta aadressi

5. ÕPILASE VANEMA ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Õigused

ÕPILANE SAAB HARIDUSE HEA

- * osaleda koolikorralduses läbi kooli hodekogu
- * õigus saada infot oma lapse õpitulemuste kohta
- * saada oma lapse arengu kohta tagasisidet arengunõustajast
- * osaleda lastevanemate koosolekul
- * õigus keelduda üritustest, mis nõuavad rahalist väljaminekut (10. kl alguses, kokkulepped => osad ettevõtmised on elementaarsed)
- * õigusellu keelduda omanimelise stipendium

ÕIGUSLISEST TOETUSTEST LAPSEVANEMATE INFORMEERIMINE SELGUS LAMBI TOETUSTE OSA

ÕIGUS! Teavitage kooli hodekogu (õpilaste vanemad) kooli hodekogu tegevustest

ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS!

ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS! ÕIGUS!

... ja võtab vastutuse õpilase edasijõudmises õppetoos.

* Kohustused. * jälgib oma lapse puudumisi koolis ja teavitab kooli juhtkonda (hea tara)

TUTVUN KOOLI KODUKORRAGA

- * lahendada probleeme läbi hodekogu ja/või kooli juhtkonna (hea tara)
- * täita kooliga kokkulepet =>
- * õppevahenditele tehtavad väljaminekud.
- * loob oma lapsele õppimist soodustavad tingimused.
- * informeerida kooli (puudumiste põhjend.)
- * olla kursis lapse edasijõudmisega koolis (studium kohustused)
- * osaleda lastevanemate koosolekul üritustel

Kooli väärtused jõuavad koolipereni läbi kodulehe (saaremaa.edu.ee), sotsiaalmeedia (Facebook ja Instagram), kooli sümbolika nagu rinnamärk, märkmik, pusa, pastapliiatsid, õpetaja ainetundide loomuliku osana, mentortundide, lastevanemate koosolekute, õueala (liigendatud, õpiruumid), “Kuu hariduslugu” on Hea Kooli algatatud üleskutse, mis kutsub koole nimetama kuu haridusteo, mis kajastub Saaremaa Teatajas.

Välja toodi muuhulgas väärtustele erinevate lähenemiste tolereerimise vajalikkust, kuulamisoskuse vajalikkust ning isikliku eeskuju olulisust. Tugiteenused peavad olema kaasatud õppeprotsessi ning kahe kuu (september-oktoober 2021) tulemusena saame kinnitada, et kooli tugimeeskond töötab koostöös õpetajatega. Mentortundide läbiviimise aluseks on juhtmentorite õpikogukond, kes töötavad (mis töötab?) välja tunnikavad, et oleks ühtne norm, millest lähtuda.

Väärtuspõhiste kokkulepete eeskujuks Saaremaa Gümnaasiumis saab olema väga teadlik kollektiivi loomine läbi kommunikatsioonidisaini meetodi. Augustis 2021 alustasime koostöögruppidega, kes töötasid läbi väärtuspõhimõtteid läbi isikliku vaatenurga. Selleks sõnastati eesmärk (käesoleval juhul väärtuste rakendamine igapäevapraktikas), kontekst ning iga kooli töötaja sai sõnastada oma isiklikud ootused iseendale ja organisatsioonile. Oluline oli tajuda oma sihtgruppi ning mõista, et töötatakse ühiste eesmärkide nimel.

Lisaks töögruppidele on kooli väärtuste majakas nähtav kooli kodulehel ning saab olema nähtav kooliruumis.

- **Kuidas sõlmitud kokkulepped igapäevaseid praktikaid mõjutaksid? Milliseid tulemusi ootate? Mida soovite saavutada?**

Sõlmitud kokkulepped ja ühtsed arusaamad Saaremaa Gümnaasiumi väärtustest peaksid aitama kogu kooliperel igapäevaelus hästi toime tulla, omavahelisi pingeid ja konflikte ennetada, maandada ja ka lahendada. Ootame ühtse väärtusruumi kujunemist, mis võtab kindlasti aega, sest erineva tausta ja kogemustega inimestel tuleb kõigil ühtse eesmärgi nimel pingutada. Samas tõdesime väärtuste analüüsimise käigus, et suurem enamus kolleege mõistab Saaremaa Gümnaasiumi väärtusi väga sarnaselt, mis annab alust lootuseks, et meie eesmärk on saavutatav.

- **Mil määral tuleb oma harjumusi muuta (sh milliseid käitumisharjumusi kujundada)? Kes ja kuidas seda teevad?**

Kooli väärtuste analüüs on õpetajaskonna poolt koos läbitud nii juunis kui ka augustis toimunud kohtumiste käigus. Usume, et meie kooli väärtused on kõigile üheselt mõistetavad ning õpetajaskond ja kogu koolipere tunneb end seotult. Lisaks oleme moodustanud professionaalse õpikogukonna juhtmentorite grupi näol, kes valmistavad ette mentortundide lahendusi ning vajaduselt töölehtede põhjasid, et kõikides mentortunides käsitletaks samu teemasid. Kuna õpikogukonnad on koostatud vabatahtlikkuse alusel, siis on ka tõenäolisem, et ühes töögrupis toimetavad inimesed on sarnaseid väärtusi kandvad. Väärtuspõhised otsused tehakse koolis kõigi osalusel näiteks õpetajate infotundides häälestuste teel - näiteks oleme leppinud inimlikkusele rõhudes kokku, et parandada saab kõiki hindeid, kui õpilane peaks selleks soovi avaldama

ning negatiivset hinnet võib samuti parandada kõikideks tulemusteks. Väärtuspõhise otsusena hääletasime õpetajate infotunnis puudumiste arvestamise üle, kus otsustati, et me ei erista oma koolis puudumisi - iga puudumine on puudumine, olgu see siis põhjusega või ei. Mentorid peavad arvestust puudumiste ja õpitulemuste olemusliku seose üle.

Harjumus on midagi, mida harjutatakse, seega tuleb igapäevaselt kogu kooliperel ja ka lastevanematel harjutada kokkulepitud käitumismustreid.

Lastevanematega koostöö on meie kooli väärtussüsteemi oluline osa. Selleks oleme välja töötanud arenguestluste küsimustikud. Vanem osaleb G1 arenguestlusel ning soovi korral ka G2 ja G3 vestlusel. Lisaks on vanematele suunatud rahuloluküsitlused. Kooli esimesel lastevanemate koosolekul, kuhu olid kutsutud kõik kooli lapsevanemad, valiti ka hoolekogu esindajad (Anton Teras ja Argo Kirss), kes kutsuvad kokku kooli iga klassi lapsevanematest koosneva vanematekogu. Vanematekogu annab edasi infot ja probleemkohti kooli hoolekogule, kuhu kuulub ka Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja. Vajalik info on kättesaadav kõigile osapooltele Saaremaa Gümnaasiumi kodukorras.

V Kokkuvõte ja järeldused

- **Millised vastused leidsite püstitatud uurimisküsimustele?**

Tunnustusprogrammi "Hea kool kui väärtuspõhine kool 2021" esimeses etapis sõnastasime uurimisküsimusena järgmised küsimused:

- Kuidas luua meeskonda, kes on samas väärtusruumis?
- Kuidas koosloomest saaks meeskonnatöö normaalne osa?
- Kuidas saada toetavaks ja tunnustavaks kooliks?
- Millist tuge õpetajad vajavad?
- Kuidas käivitada mentorlust parimal võimalikul viisil?
- Kuidas säilitada õpetaja tööõõm?

Andmete kogumise ning analüüsi käigus oleme jõudnud arusaamisele, et ühtses väärtusruumis olevat meeskonda tuleb luua väga teadlikult ning eesmärgipäraselt. Selleks olid meil augustis mitmed koolitused kollektiivi loomeks nagu koosdisainimise ja kommunikatsioonidisaini koolitused.

Läbi pideva teadvustamise, kaasamise ja koostöiste õpikogukondade tööde loodame saavutada kollektiivi, kes mõistab, et koosloome on normaalne organisatsiooni osa. Kevadisel veebikohtumisel palusime õpetajatel vastata küsimusele, et millist tuge vajatakse ning vastused keskendusid nii füüsilise ruumi- kui ka kolleegidevahelisele toetusele. Olulise toena toodi välja koostöötunnid ning õppematerjalide jagamine kolleegide vahel. Sügisel koolivaheajal on õpetajatel tulemas kovisiooni töögrupp, mida juhivad kooli psühholoog ja õppenõustaja Eveli Kallas. Lisaks töötame koolis igal kolmapäeval professionaalsetes õpikogukondades ja koostöötundides selleks, et õpetajad tunneksid end kaasatult ja hoitult. Peame oluliseks info liikumise läbipaistvust ning seetõttu saadab kooli administraator igal reedel “Nädala info”, kus on välja toodud õpetajaskonna jaoks olulised kuupäevad ja märksõnad. Igal teisipäeval toimuvad koolis infominutid, kus koolijuht räägib olulisematest murekohtadest ning õpetajad saavad vajadusel küsida, anda nõu ning toetada kolleege. Ühe eesmärgina välja toodud mentorluse käivitamine sai alguse augustis kooli õpetajaskonna ühise koolitusena, seega ettevalmistused ka selle eesmärgi täitmiseks on tehtud.

Toetav ning tunnustav kool tuleb luua koos oma kollektiiviga, kaasates õpetajaid otsustamise protsessi. Lisaks tuleb välja töötada motivatsioonipakett õpetajate toetamiseks ja tunnustamiseks.

Hea kooli meeskonna eestvedamisel käivitatakse Saaremaa Gümnaasiumis mitmetasandiline tunnustamine. Sarnaselt tunnustusürituse “Eestimaa õpib ja tänab” toimub meie koolis “Saaremaa Gümnaasium õpib ja tänab” tänuüritus kevadel, kuhu õpetajaskond saab esitada igasse kategooriasse oma kandidaate. Lisaks esitab Hea kooli meeskond kahetasandilisel üle-eestilisele tänuüritusele igasse kategooriasse kandidaadid, gümnaasiumiõpetaja nominatsioonile vähemalt kolm kandidaati.

Kooli sünnipäeval toimub igal aastal õpetajate tänuüritus, mis on fookusega “hoidmisele ja toetamisele”. Hea Kooli meeskonna algatatud ja Saaremaa valla haridus- ja noorsootöö osakonna poolt korraldatud tänuüritus Saaremaa õpetajatele, kus õhtu lõpetas ühine teatrietendus. Saaremaa valla õpetajad käis “Issisid” vaatamas Kuressaare Linnateatris.

Hea kooli meeskonna algatusel valitakse Saaremaa valla haridus- ja noorsootöö osakonna poolt iga kuu haridusvaldkonna tegija, mille kandidaadid esitatakse linna koolide poolt ning avaldatakse Saaremaa Teatajas.

Oleme veendunud, et hoitud, toetatud ja tunnustatud õpetaja on õnnelik ning seeläbi valmis ka igakülgeks koostööks nii kolleegide kui ka õpilastega. Usume, et tööõõmu on võimalik taastada ning hoida läbi välja töötatava tunnustusprogrammi.

- **Hinnake analüüsile püstitatud eesmärgi täitmist.**

Analüüsi eesmärk oli koguda sisendit parimatest praktikatest kooli väärtusruumi loomise osas. Oleme saanud õpetajatelt tagasiside väärtuste osas

ning liigume edasi tunnustusprogrammi paika panemise suunas. Leiame, et õpetaja, kes on toetatud, tunnustatud ja hoitud oma kollektiivis on ka valmis koostööks eri tasanditel, mis on meie pikemaajaliseks eesmärgiks.

Laias laastus on eesmärk luua kool, kus koosloome väärtusena ning kooli töötajate toetamine ja väärtustamine on vundament inimlikkusele ja uudishimule.

- **Kas ja millist rakendust näete väärtusarenduse analüüsil kooli arendustegevuste seas?**

Väärtusarendus on kooli arengu lahutamatu osa, olles pidevas arenemises. Väärtusarenduse analüüs aitab meil paremini mõista suunda, kuhu liigume ning oleme selle protsessi käigus saanud väga selge ülevaate väärtuspõhise kooli vajadusest. Tutvustame oma tulemeid kindlasti kooliperele ning panustame hoitud, toetatud ja tunnustatud õpetajaskonda, mis meie jaoks on ühe hea kooli võti.

Analüüsi koostasid: Saaremaa Gümnaasiumi töötajad